

ՄՇԱԿ

Տարեկան դիմ 10 ռուբլ, կես տարեկան 6 ռուբլ:

Ուսանողի համարները 5 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միակամայն ամսագրերում մեջ:

Օտարաբարությունը դիմում են ուղարկել:

Тифлис. Редакция «Мшак»

Խմբագրությունը բաց է առաօտեան 10—2 ժամ

(բացի կիրակի և տոհմ օրերից):

Յայտարարությունները ընդունվում են ամեն լիցուով:

Յայտարարությունների համար գնում են:

Խմբագրության բաժնի 2 կոպեկ:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ

„ՄՇԱԿ“

ԱՄԵՆՈՐԵԱՅ ԼՐԱԳԻՐԸ

ԵԿՈՂ 1882 ԹԻՒՆ

(ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ ՄԷԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ)

Կը հրատարակվի նոյն դիրքով և նոյն պարագրաֆով:
ՊՐՈԳՐԱՄԱ. I. Տեղեկական կարգադրություններ, II. Առաջնորդող յօդաձևեր, III. Ներքին տեսություններ, IV. Արտաքին տեսություններ, V. խառն լուրեր, VI. Հեռագիրներ, VII. Ֆեյլետոն կամ Բանասիրական, VIII. Յայտարարություններ:
ԼՐԱԳՐԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՐԸ, 10 ռուբլ է, կես տարեկան 6 ռ., խմբագրության ամսին 1 ռուբլ: Հատով համարները 5 կոպեկ:
Գրվել կարելի է խմբագրություն մեջ հետևյալ հասցեով. Тифлис, редакция «Мшак».

Խմբագիր-հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՇՐՈՒՆԻ

ԲՈՂԱՆԻՒԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Ներքին լուրեր:—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Անգլիա: Ֆրանսիա: Իտալիա: Գերմանիա: Նամակ Թիֆլիսից:—ՀՆՈՒՍԳԻՐՆԵՐ:—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Դասիվ բեկ:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պ. Բաղդասար Տեր-Միքայելյանց գնաց մեր խմբագրություն մեջ պ. Գրիգորյանի ժողովածուն և վճարեց մեզ 20 ռուբլ:

ԲԱԳՈՒՆՑ մեզ գրում են որ դեկտեմբերի 2-ին հասա Բագու պ. Սաֆրազյանցի թատերական խումբը որ ներկայացումներ պէտք է տայ այդ քաղաքում: Նոյն տեղից մեզ գրում են, որ Երուսաղեմի վանքի միաբան Մամբրէ վարդապետը սկսել է ժողովարարություն իր վանքի համար և հաւաքել է արդեն 700 ռուբլ:

ԴԱՍԻԹ ԲԵԿ

ԳԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՂ

(1722—1728)

ԺԼ:

Գլխավոր խառնը սկսել էր թանձրանալ: Աստղեր ալ ևս չէին երևում: Միանգամ աշխարհի բնահաճ երկնքը, սինեցի ամօթխած կնիշ նման, սիրում է շուտ-շուտ իր գեղեցիկ դեմքը թաղցնել: Սպիտակ ամպերը նուրբ քողի նման ծածկել էին երկնքի երեսը: Աստղերի փոխարեն վառվում էին հայոց բանակապետները՝ զինուորների բացօթյա խորովիները: Նրանք ախուժ էին իրանց շուրջը խիստ ախորժ լուսաւորութիւն, որով կարելի էր տեսնել զինուորների ուղիս դեմքերը, որոնք կրակի շուրջը նստած, կամ երգում էին, կամ գրուցում էին և կամ ծառերի ճիւղերից պատրաստած շանիկների վրա մի և էին խորովում: Անօրովայ ապրի առած ոչխարների չորսիւր բանակի մէջ ախորժ էր մահ կատարեալ առատութիւն: Մի այսպիսի առատութիւն չունեցաւ մինչև անգամ Մովսէսի բանակը, երբ իսրայէլի Աստուածը նրա զինուորներին լրամարդկներ էր ուղարկում:
—Թէ որ մեր տէր Յարութը այստեղ լինէր,

ՄՕՍԿՎԱՅԻՑ մեզ գրում են հետևեալը: «Կարծես այս տարի մի առանձին ախու է եկել հայ ուսանողների վրա. չար բաղդը զարձակ մի զոհ տարաւ մեր միջից: Չէ անցել վեց ամիս և ահա չորս ընկեր ենք կորցրել հիւսիսի ստանալանքներում: Ուրեմն չորս անգամ պակասեց կարճ ժամանակում կտրկանեան հասարակութեան միջից: Միթէ կովկասեցիները չեն խղճայ իրանց երիտասարդ սրբիկները, որոնց իրանք ենթարկում են ամեն տեսակ նեղութիւններին, ուղարկելով հեռու հիւսիս բարձրագոյն ուսում ստանալու նպատակով: Դժուար է մեզ ապրել հիւսիսում. որ մէկին դիմանանք՝ պարսպունջներին, սառը, մեզ համար անսովոր կլիմային, թէ չքաւորութեանը: Միթէ կովկասեցիները ուղարկութիւն չեն դարձնի իրանց զաւակների դրութեան վրա, նրանցից տարած բազմաթիւ զոհերի վրա, մեռածների ծնողների լացի վրա: Թող հաւաքվին բոլոր կովկասեցիները՝ ուսանողը, հայերը, վրացիները և դիմեն մեր բարեխնամ կառավարութեանը խնդրելով որ թոյլ տայ մեզ հիմնել մեր սեփական համալսարան Թիֆլիսում: Եթէ չէ՛ք կարող օգնել մեզ, ներկայ սերունդին, գոնէ խղճացէ՛ք մեր յետապնդներին:»
Կարդացիք Գ. Չ. ի պատասխանը «Մեղուի»:

Բնական ներքին ու մարդկանց կը հաւաքէր, ասաց զինուորներից մէկը իր ընկերին, սաստիկ ծիծաղելով իր սրախօսութեան վրա:—Խաղ՝ վկայ, մեր Տաթևի վանքի ուխտի օրն էլ այսքան մատաղներ չեն մարդկուք:
—Մեր մարթածները մատաղներ չեն, ապա ինչ են, պատասխանեց նրան մի այլ զինուոր, նոյնպէս ծիծաղելով:— Միայն տէրտէրն է պակաս, որ աղը օրհնէ:
—Ես կօրհնեմ, զաւակներս, լսելի եղաւ խաւարի միջից մի ձայն: Մատաղ է, ապա ինչ է, և Աստուծոյ շատ ընդունելի մատաղ:
Զինուորները կրակի շուրջը նստած լինելով, նրա լոյսը թոյլ չէր տալիս նկատել խաւարի մէջ միայնակ կանգնած բարձրահասակ մարդուն, որ փաթկած էր իր լայն վերաբոկի մէջ: Բայց հէնց որ նրա ձայնը լսեցին, բոլորը պատկառամբով ոտքի ելան, ասելով.
—Ախ, սրբազան, դու ես...
—Կո եմ, զաւակներս, նստեցէ՛ք, ասաց բարձրահասակ մարդը մօտենալով:— Նստեցէ՛ք և ձեր քէֆին կացէ՛ք, ես վաղուց արդեն օրհնել եմ ձեր զոհաբերութիւնները:
Զինուորները կրկին շարվեցան կրակի շուրջը, իսկ բարձրահասակ մարդը չքացաւ գլխաւորին խաւարի մէջ: Դա ամբողջ Միւսեայ աշխարհի առաջնորդը՝ Ներսէս եպիսկոպոսն էր, որ միայնակ չըլծում էր բանակների մէջ, դիտելու զինուորների դրութիւնը:

—Նա միշտ ման է գալիս, ասաց զինուորներից մէկը:
—Գիշերները քուն չունի, առկայցեց միւսը:
—Ասում են, տարբեր միայն մի անգամ է քնում, զատիկ առաջ չաբաթի օրը, խօսեց երրորդը:
—Ինչու անպատճառ զատիկ առաջ չաբաթի օրը:
—Նրա համար, որ Աստուած վեց օրում այդ աշխարհը ստեղծեց, իսկ եօթներորդ օրում, որ չաբաթ էր, ինչն էլ քնեց, հանգստացաւ:
Զինուորի բացարձակները բոլորին հաւանական թվեց: Նա գրեց տեղեակ մարդ էր, փոքր հասակից, վարդապետների մօտ սպասաւորութիւն էր արել: Իսկ ողբան ճիշտ էր նրա ասածը, հասակաւ նալ է, միայն այդքանը ճշմարիտ էր, որ Ներսէս սրբազանը շատ փոքր էր քնում, երբեմն անցնում էին օրեր, որ ամենին չէր քնում: Նրա մի այսպիսի խոսակցութիւնը առիթ տուեց ժողովրդի մէջ իր վերաբերութեամբ զանազան լեզուներով ստեղծվելուն:
Բարձրահասակ մարդը դանդաղ քայլերով անցաւ բանակի միջից, մօտեցաւ մի առանձնացած ներքին սովորաբար զաւակների օրջի մուտքի ստվի Աստուծոյ պատկած էին մի քանի հիւսանդներ, որոնք նոյն օրվայ կոխի դաշտում վերջ էին ստացել: Մի քանի կնիկներ, հաւաքված հայոց մերձակայ օբաներից *) ինքանք էին տանում վիրաւորներին:
(*) Օրայ նշանակում է խաչնարածների օթխան, չաղներում, լեռնային արտատեղերի վրա:

բարեկամանալ Աւստրիայի հետ: Այդ նրա պատակով իտալական թագաւորը և թագուհին այցելեցին աւստրո-ունգարական կայսրին: Հռոմեայի թագաւորի մինիստրները պատրաստակաճութիւն յայտնեցին մասնակցել աւստրո-գերմանական դաշնակցութեանը, յուսաւով, որ Աւստրիան կը համաձայնի վերադարձնել Իտալիային Տրենտինո կամ Իտալիայի մի մասը, որ դեռ Աւստրիայի իշխանութեան տակ է: Բայց այդ առաջարկութիւնը ստանութեամբ ընդունվեցաւ աւստրիական կառավարութեանց: «Standard» լրագրի կարծիքով այդ յայտնութիւնները ապացուցանում են՝ պաշինը՝ եւրոպական խաղաղութեան անհաստատութիւնը և երկրորդ աւստրո-գերմանական դաշնակցութեան օյժը: Բեռլինի և Վիէնայի լրագիրները առանձին նշանակութիւն չեն տալիս «Standard» լրագրի թղթակցի պատմութեանը, չը նայելով, որ նա բաւական հաւանական է:

ՖՐԱՆՍԻԱ

Ֆրանսիական սենատը նոյեմբերի 28-ի նիստին հաւանութիւն տուեց կրեդիտի դեկտեմբերի 2-ի գոհերի ընտանիքները վարձատրելու համար և այնուհետեւ սկսեց քննել կրեդիտ նշանակելու հարցը Տուրիսի արշաւանքի համար: Վիճարկութիւնների ժամանակ դուքս Բրոյի մի ազգու ճառ արտասանեց այն վերաբերանքի գէժ, որ հասցնում են սենատին, առաջարկելով նրան սահմանադրութեան վերաքննութեամբ ինքնապաշտօնութիւն գործել: Բրոյի խոստովանում է, որ Տուրիսի արշաւանքի համար պատասխանատուութիւնը ամբողջապէս ընկնում է Նախկին մինիստրութեան վրա, բայց մի և նոյն ժամանակ այժմեան մինիստրութեանը նա պահանջում է բացատրութիւններ Տուրիսի ապա-

Հայոց բանակները, ինչպէս յիշեցինք, տեղափոխված էին երեք կէտերի վրա: Այդ երեք կէտերից, որպէս երեք դռներից, բացվում էին երեք մուտքեր, որ տանում էին դէպի բերդը: Բանակներից մէկը գտնվում էր Գեղվայ գետի ձորամիջում, այստեղ էր Բայինդուր իշխանը, Մէլիք-Փարսադանը և Ալեմանդիլ գնդապետը: Երկրորդ բանակը գտնվում էր Հալիճորի գետի վերին կողմի վրա. այստեղ էր Միխիթար սպարապետը իր զորապետների հետ: Իսկ երրորդ բանակը գտնվում էր Հալիճորի գետի ներքին կողմի վրա. այստեղ էր Գաւիթ-բէկը իր զորապետների հետ: Հալիճորի գետը և Գեղվայ գետը, կտրելով միմեանց, կազմում էին մի եռանկյունի, որի մէջ դրած էր բերդը: Իսկ երեք բանակների խաղաղութիւնը դրսեւորված էր այդ եռանկյունին կազմող գծերի վրա, որոնք ուրիշ ոչինչ չէին, եթէ ոչ, խոր ընկած և անտառախիտ լեռներով պատկազարված ձորեր, որոնց միջով անցնում էին յիշեալ երկու գետերը: Այսպիսով բերդից ելքը դէպի ամեն կողմ փակված էր: Առանգ-Լուլի-խանը իր ամրոցում պաշարված էր, որպէս մի գաղան իր օրջի մէջ: Ուրուրդ-ները սովորաբար զաւակների օրջի մուտքի ստվի մուկ են դնում, որ նրանք դուրս գան իրանց զարմեցի: Այդ միջոցի փոխարեն ծառայում էմ հայոց թնդանութիւնի ծուխը, որ առել թանձրացնում էր գլխաւոր միջոցները:

Գաւիթ-բէկը վրանի վարդապետները իջեցրած էին: Նա միայնակ էր իր վրանում, որպէս մի օտար-

Типографія Главнаго Управленія Намѣстника Кавказскаго.